

SPOLJNOTRGOVINSKA ARBIZTRAŽA
pri Privrednoj komori Srbije u Beogradu

ODLUKA

u sporu

Tužioca: **[...], Srbija**

protiv

Tuženog: **[...], Ruska Federacija**

T – 22 /05

T - 22/05

Spoljnotrgovinska arbitraža pri Privrednoj komori Srbije u Beogradu, u Arbitražnom veću koje su sačinjavali [.....], sa zapisničarem [.....], rešavajući u sporu tužioca [.....] Srbija, koga kao punomoćnik zastupa [...], protiv tuženog [...] Ruska Federacija, radi duga u iznosu od EUR 318.169,44, po sprovedenom postupku, posle održane usmene rasprave dana 24. oktobra 2006, donela je na nejavnoj sednici Arbitražnog veća dana 30. oktobra 2006, a na osnovu člana 43 stav 4, člana 49 i člana 51 Zakona o arbitraži Srbije, te člana 38 stav 2, člana 47 stavovi 2 i 3 i člana 49 Pravilnika o Spoljnotrgovinskoj arbitraži pri Privrednoj komori Srbije, sledeću

ODLUKU

1. USVAJA SE tužbeni zahtev te se tuženi [] Ruska Federacija obavezuje da tužiocu [] Srbija, plati iznos od EUR 118.438,48 sa kamatom po stopi od 3,3% godišnje počev od 12. marta 2004. do dana isplate.

2.

2.1. USVAJA SE DELIMIČNO tužbeni zahtev te se tuženi obavezuje da plati tužiocu iznos od EUR 132.390,54 na ime ugovorne kazne sa kamatom po stopi od 3,3% godišnje počev od 14. januara 2005. do isplate.

2.2. ODBIJA SE DELIMIČNO kao neosnovan tužbeni zahtev na ime ugovorne kazne za EUR 851,05, te shodno tome tužbeni zahtev za kamatu na taj iznos.

3. ODBIJA SE kao neosnovan tužbeni zahtev da tuženi plati tužiocu iznos od EUR 34.981,68 na ime obične štete.

4. ODBIJA SE kao neosnovan tužbeni zahtev da tuženi plati tužiocu iznos od EUR 31.507,69 na ime naknade za izmaklu korist.

5. OBAVEZUJE SE tuženi da tužiocu naknadi iznos od dinara (CSD) 737.373,00 (protivvrednost EUR 9.182,73) na ime registracionih i arbitražnih troškova i troškova zastupanja u postupku.

Obrazloženje

I Nadležnost Arbitraže za odlučivanje u ovoj pravnoj stvari; postojanje arbitražnog sporazuma

1. U tužbi primljenoj u Arbitraži 18. novembra 2005. tužilac je naveo da je po članu 10 stav 10.4. Ugovora br. [] o kupovini i prodaji trolejbusa od 23. decembra 2003, zaključenog između tužioca i tuženog, predviđeno da spor konačno bude rešen »u Međunarodnom trgovinskom arbitražom pri Privrednoj komori zemlje tužioca«, a uz primenu pravila te arbitražne institucije.

2. Tuženi nije odgovorio na tužbu, koju mu je Sekretarijat Arbitraže dostavio preporučenom poštom sa povratnicom uz dopis od 28. decembra 2005, a koju je uredno primio 11. januara 2006 (što se vidi iz poštanske povratnice primljene u Arbitraži 18. januara 2006). Predsedništvo Spoljnotrgovinske arbitraže u užem sastavu, na nejavnoj sednici održanoj 10. marta 2006, u primeni odredbe člana 15 stav 1 Pravilnika, utvrdilo je zaključkom da ugovor koji je podneo tužilac sadrži arbitražnu klauzulu kojom je ugovorena nadležnost Spoljnotrgovinske arbitraže pri Privrednoj komori Srbije za rešavanje sporova iz ugovornog odnosa tužioca i tuženog.

3. Arbitražno veće je, takođe, u primeni odredbe člana 15 stav 3 Pravilnika, utvrdilo da postoji i da je punovažan arbitražni ugovor između strana u ovom sporu koji predviđa nadležnost Spoljnotrgovinske arbitraže pri Privrednoj komori Srbije. Naime, član 10 stav 10.4. Ugovora br. [] o kupovini i prodaji trolejbusa od 23. decembra 2003. predviđa nadležnost arbitraže za rešavanje sporova, a kao nadležnu arbitražnu instituciju određuje stalnu spoljnotrgovinsku arbitražu pri privrednoj komori zemlje tužioca. U ovom slučaju tužilac je iz Srbije, a Spoljnotrgovinska arbitraža pri Privrednoj komori Srbije jedina je arbitražna institucija u Srbiji na koju se formulacija arbitražnog sporazuma u pogledu arbitražne institucije može odnositi.

II Imenovanje arbitara, konstituisanje Arbitražnog veća

1. Tužilac je svojim podneskom od 24. novembra 2005. za arbitra imenovao gospodina [], sa Liste arbitara. Tuženi nije imenovao arbitra u skladu sa Pravilnikom, iako mu je uz dostavljanje tužbe to od strane Sekretarijata zatraženo, pa je Predsednik Arbitraže zaključkom od 10. marta 2006, u skladu sa članom 28 stav 2 Pravilnika, za arbitra tuženog imenovao gospodina [], sa Liste arbitara. Arbitri strana prihvatili su se funkcije.

2. Arbitri strana imenovali su, u skladu sa članom 28 stav 4 Pravilnika, [], sa Liste arbitara, za predsednika Arbitražnog veća. [] prihvatio se funkcije arbitra.

3. Strane su obaveštene o imenovanju arbitara (dopis Sekretarijata od 17. aprila 2006.) Tužilac nije imao primedbi na imenovanje, a tuženi se nije izjasnio, iako je obaveštenje primio 24. maja 2006 (pošiljka je najpre poslata redovnom poštom i vratila se Sekretarijatu Arbitraže 17. maja 2006. s napomenom da je adresat nepoznat; međutim, nakon toga, Sekretarijat je istu pošiljku poslao kurirskom poštom i ona je uručena 24. maja 2006).

III Nadležno pravo, mesto arbitraže, jezik postupka

1.

1.1. Ugovorom br. [] o kupovini i prodaji trolejbusa od 23. decembra 2003, zaključenog između tužioca i tuženog, nije određeno merodavno pravo za ugovorni odnos.

1.2. Arbitražno veće je u odlučivanju najpre primenilo Konvenciju UN o ugovorima o međunarodnoj prodaji robe (Bečka konvencija), jer se ona ima primeniti na ugovorni odnos strana po članu 1 stav 1 Konvencije.

1.3. Odredba člana 10 stav 10.4. ugovora br. [] o kupovini i prodaji trolejbusa upućuje na primenu arbitražnog pravilnika institucije u čijem okrilju se postupak vodi. U ovom slučaju to je Pravilnik Spoljnotrgovinske arbitraže pri Privrednoj komori Srbije. U skladu sa članom 46 stav 2 Pravilnika, te članom 50 stav 3 Zakona o arbitraži Srbije, Arbitražno veće je u postupku, na pitanja koja nisu uređena Bečkom konvencijom, primenilo materijalno pravo Srbije, jer je našlo da na to pravo upućuju najprikladnije kolizione norme kao pravo najbliže veze (mesto zaključenja i ispunjenja ugovora i dr.).

2. Ugovorom br. [] o kupovini i prodaji trolejbusa od 23. decembra 2003. strane nisu odredile jezik postupka, te je postupak, u skladu sa članom 37 stav 1 Pravilnika, vođen na srpskom jeziku, s tim što je prepiska sa tuženim vođena na engleskom jeziku, kao jednom od jezika na kome je zaključen ugovor iz koga je potekao spor.

3. Stranke nisu odredile mesto arbitraže, pa je usmena rasprava održana u Beogradu, kao sedištu arbitražne institucije na koju je uputio arbitražni sporazum stranaka, a u skladu sa članom 36 stav 1 Pravilnika.

IV Arbitražni postupak

1.

1.1. Arbitražno veće je uvidom u poštanske povratnice i izveštaje kurirske službe (*DHL*) utvrdilo da je tuženi od strane Sekretarijata uredno obavestavan o podnescima i radnjama tužioca i Arbitraže (kako je navedeno napred u odeljku I.1 i II.3).

1.2. Podnesak tužioca primljen u Arbitraži 23. juna 2006. poslat je tužiocu 4. jula 2006. redovnom poštom na adresu označenu u ugovoru i tužbi, ali se pošiljka vratila 27. jula 2006. uz napomenu da adresat nije poznat; Sekretarijat je podnesak poslao ponovo, zajedno sa izveštajem veštaka ekonomsko-finansijske struke 22. avgusta 2006. kurirskom službom (*DHL*), na adresu iz ugovora i tužbe, koje je tuženi primio 29. avgusta 2006. Poziv za usmenu raspravu dostavljen je strankama uz dopis Sekretarijata od 25. septembra 2006. Iz obaveštenja *DHL*-a vidi se da je tuženi odbio prijem pošiljke.

1.3. Sva dostavljanja od strane Sekretarijata vršena su na adresu tužioca iz ugovora br. [] o kupovini i prodaji trolejbusa od 23. decembra 2003, zaključenog između tužioca i tuženog, koji sadrži arbitražni sporazum na kome je zasnovana nadležnost ove Arbitraže. Ova adresa tuženog navedena je i u tužbi.

2. Arbitražno veće je uvidom u predmet ustanovilo da tuženi nije učestvovao u postupku - nije odgovorio na tužbu niti na drugi podnesak tužioca, nije se izjasnio o imenovanim arbitrima niti o drugim dokumentima Arbitraže koji su mu dostavljani odnosno slati, iako mu je to bilo omogućeno. Veće je takođe konstatovalo da tuženi nije prisustvovao ni

usmenoj raspravi 24. oktobra 2006. iako je na nju uredno pozvan, a odustvo nije opravdao.

3. Arbitražno veće je konstatovalo da su sva dostavljanja tužiocu koja je učinio Sekretarijat izvršena u skladu sa članom 25 stav 1 Pravilnika, kao i članom 41 stav 2 Zakona o arbitraži Srbije. Naime, dostava je vršena preporučenom odnosno kurirskom poštom i to na adresu koja je navedena u ugovoru koji sadrži arbitražni sporazum. U predmetu postoje dokazi da su sva pismena i pozivi od strane Arbitraže upućeni na poslednju poznatu adresu tužioca, te se, prema navedenim odredbama Pravilnika i Zakona, smatra da je svako poslato pismeno uredno primljeno od strane tuženog, te nije od značaja da li je on poziv i druga pismena stvarno i primio ili je odbio njihov prijem ili je, pak, od strane pošte ili kurirske službe navedeno da je njegova adresa nepoznata ili promenjena. Veće je konstatovalo da je određene pošiljke (tužba, dopuna tužbe i nalaz veštaka) tuženi primio na adresi naznačenoj u ugovoru koji sadrži arbitražni sporazum, a da su neke pošiljke vraćene iako su poslate na istu adresu. Ovo, po mišljenju Veća, upućuje na to da je tuženi pokušao da izbegne prijem pošiljki poslatih od strane Arbitraže.

4. Na usmenu raspravu 24. oktobra 2006. pristupio je samo punomoćnik tužioca. Pošto je konstatovalo da je Sekretarijat Arbitraže uredno dostavio poziv za raspravu i tuženom, Arbitražno veće je zaključkom, na osnovu člana 36 stav 6 Pravilnika, koji dozvoljava da se postupak vodi u odsustvu uredno pozvanih stranaka, odlučilo da se rasprava održi i bez prisustva tužene strane. Pri donošenju ove odluke Veće je imalo u vidu i obavezu da pazi da se postupak vodi bez odugovlačenja (član 35 stav 2 Pravilnika), te da su u potpunosti poštovana pravila o dostavljanju i pozivanju sadržana u Zakonu o arbitraži, kao i u Pravilniku, a čija je svrha da se spreči da strana u sporu (a po prirodi stvari to je tuženi), time što izbegava prijem pošiljki, onemogući odvijanje postupka. Veće je zaključilo da, u ovom slučaju, iz ponašanja tuženog proizilazi da se ne bi odazvao ni na naknadne pozive za učešće u postupku i za prisustvovanje raspravi. Veće je mišljenja da je dužno da se stara da se arbitražni postupak neometano odvija uz poštovanje prava stranaka da iznesu svoje stavove i argumentaciju, te pruže za njih dokaze; u ovom slučaju, održavanjem rasprave bez prisustva tuženog nije povređeno pravo tuženog na odbranu, jer mu je omogućeno da to pravo u potpunosti koristi.

V Tužbeni zahtev, stanovišta stranaka izneta u toku postupka

1. U tužbi primljenoj u Arbitraži 18. novembra 2005. te podnesku primljenom 23. juna 2006. tužilac je naveo da se ugovorom br. [] o kupovini i prodaji trolejbusa od 23. decembra 2003, sa četiri kasnije izmene i dopune, tuženi u svojstvu prodavca obavezao da tužiocu isporuči trolejbuse za potrebe [], kao krajnjeg korisnika, u tačno određenim rokovima. Tuženi, prema navodima tužbe svoje obaveze po ugovoru nije ispunio iz razloga koji se njemu mogu pripisati u krivicu.

2. Tužilac je istakao da su strane, pošto tuženi nije ispunjavao svoje ugovorne obaveze, zaključile dopunu 4 uz ugovor o isporuci trolejbusa kojim su predviđeni novi rokovi

isporuke (januar i februar 2005) i potvrđena konačna cena za sve trolejbuse (u iznosu od EUR 1.471.006,08). Tuženi, međutim, po navodima tužioca, ni ove rokove nije ispoštovao i nije isporučio trolejbuse, te je tužilac bio primoran da ugovor raskine.

3. Tužilac je tvrdio i pružio dokaze da je svoje obaveze po ugovoru o isporuci trolejbusa uredno ispunio – uplatio je ugovoreni avans od EUR 118.438,48, otvorio akreditiv, koji je produžavao odnosno morao ponovo da otvara jer je rok važenja prethodnih akreditiva bio istekao.

4. Tužilac je istakao da nije sporno da tuženi ugovor nije ispunio svojom krivicom, što se vidi i iz odredbi preambule dopune br. 4 u kojoj same strane ovo nedvosmisleno konstatuju.

5. Tužilac je tražio da Arbitraža donese odluku kojom se tuženi obavezuje da mu vrati iznos od EUR 118.438,48 uplaćen na ime avansa po ugovoru o isporuci, sa kamatom od dana plaćanja avansa.

6. Tužilac je tražio i naknadu troškova izazvanih povredom ugovornih obaveza od strane tuženog u iznosu od EUR 34.981,68. U troškove je računao bankarske troškove za uplatu avansa, otvaranje akreditiva, troškove platnog prometa i druge troškove učinjene u ispunjenju svoje ugovorne obaveze plaćanja po ugovoru o isporuci trolejbusa. Svakom učinjenom dinarskom trošku tužilac je pripisao zakonsku zateznu kamatu od dana plaćanja do 28. septembra 2005, pa je na taj datum dinarski trošak pretvorio u Evre po zvaničnom srednjem kursu Narodne banke Srbije; od 28. septembra 2005. tužilac je na iznos glavnog duga po ovom osnovu, uvećan za kamatu, tražio kamatu na iznos u Evrima.

7. Tužilac je tražio iznos od EUR 31.507,69 na ime »gubitka zbog neostvarenog profita«. Neostvareni profit odnosno izmaklu dobit je tužilac opredelio prema prosečno ostvarenoj dobiti u 2001, 2002. i 2003. godini. Na navedeni iznos tužilac je tražio kamatu od 28. septembra 2005.

8. Tužilac je u podnesku primljenom 26. juna 2006. zahtevao i iznos od EUR 133.241,59 na ime ugovorne kazne (»novčane kazne - penala«), sa kamatom na Evre računajući od 14. januara 2005.

9. Kao dokaz za svoje navode tužilac je uz tužbu i podnesak primljen u Arbitraži 23. juna 2006. dostavio ugovor br. [] od 23. decembra 2003. na engleskom i ruskom jeziku sa prevodom na srpski jezik, ugovor br.[] o kuporpodaji trolejbusa od 23. decembra 2003. između Grada [] i [], s jedne strane, i [] i [], s druge strane, dopunu br. 1 uz ugovor br. [] od 26. decembra 2003. na engleskom i ruskom jeziku sa prevodom na srpski jezik, aneks br. 1 uz ugovor br.[] od 26. decembra 2003, dopis tužioca banci br. [] od 23. januara 2004, *swift* izveštaj od 4. oktobra 2004. o otvaranju akreditiva na engleskom jeziku sa prevodom na srpski jezik, dopis tužioca tuženom br. 19/04 od 26. januara 2004. na ruskom jeziku sa prevodom na srpski jezik, dopunu br. 2 uz ugovor br. [] od 29. januara 2004. na engleskom i ruskom jeziku sa prevodom na srpski jezik, dopis tužioca banci od

30. januara 2004, dopunu br. 3 uz ugovor br. [] od 1. marta 2004. na engleskom i ruskom jeziku sa prevodom na srpski jezik, nalog tužioca banci za plaćanje iznosa od EUR 118.438,48 od 11. marta 2004, dopis društva [] br. 507 tužiocu od 27. aprila 2004. na ruskom jeziku sa prevodom na srpski jezik, dopis društva [] br. 570 tužiocu od 18. maja 2004. na ruskom jeziku sa prevodom na srpski jezik, dopis tuženog tužiocu br. [] od 21. maja 2004. na ruskom jeziku sa prevodom na srpski jezik, dopis tuženog tužiocu br. [] od 31. maja 2004. na ruskom jeziku sa prevodom na srpski jezik, dopis tuženog tužiocu br. [] od 20. avgusta 2004. na ruskom jeziku sa prevodom na srpski jezik, dopis tuženog tužiocu br. [] od 5. oktobra 2004. na ruskom jeziku sa prevodom na srpski jezik, dopunu br. 4 uz ugovor br. [] od 16. decembra 2004. na engleskom i ruskom jeziku sa prevodom na srpski jezik, dopis tužioca banci br. [] od 22. decembra 2004. na engleskom, jeziku sa prevodom na srpski jezik, *swift* izveštaj od 4. oktobra 2005. o otvaranju akreditiva na engleskom jeziku sa prevodom na srpski jezik, dopis tužioca tuženom br. [] od 11. jula 2005. na ruskom jeziku sa prevodom na srpski jezik, sa dokazom o uručenju pošiljke adresatu (povratnica), dopis tužioca društvu [] br. [] od 11. jula 2005. na ruskom jeziku sa prevodom na srpski jezik, sa dokazom o uručenju pošiljke adresatu (povratnica), ugovor o izdavanju garancije br. [] od 24. decembra 2003. između tužioca i banke, ugovor o izdavanju garancije br. [] od 25. decembra 2003. između tužioca i banke, procenu troškova i gubitaka koje je tužilac pretrpeo zbog raskida ugovora sa tuženim od 28. septembra 2005. koju je sačinio [], stalni sudski veštak za ekonomsko-finansijsku oblast, sa obračunom zatezne kamate, sa kursnom listom za 28. septembar 2005, dopisom banke tužiocu od 7. oktobra 2005, obračunom banke naknade po ugovoru o garanciji br. [] od 24. decembra 2003, računima banke za izvršene bankarske usluge od 30. decembra 2003, izveštajem banke o izvršenom platnom prometu za dan 29. decembar 2003, izvodom banke sa računa tužioca od 12. marta 2004, deviznim internim nalogom banke od 15. marta 2004, nalogom tužioca banci za plaćanje od 11. marta 2004, izvodom banke sa računa tužioca od 23. januara 2004, deviznim internim nalogom banke od 23. januara 2004, nalogom banke za knjiženje od 20. februara 2004, deviznim internim nalogom banke od 20. februara 2004, deviznim internim nalogom banke od 3. marta 2004, izvodima banke sa računa tužioca od 3. marta 2004, deviznim internim nalozima banke od 12. marta 2004, izvodom banke sa računa tužioca od 12. marta 2004, deviznim internim nalogom banke od 12. marta 2004, nalogom banke za knjiženje od 2. aprila 2004, deviznim internim nalogom banke od 1. aprila 2004, izvodima banke sa računa tužioca od 5. jula 2004, nalozima tužioca banci za plaćanje od 5. jula 2004, nalogom banke za knjiženje od 28. decembra 2004, deviznim internim nalogom banke od 27. decembra 2004, dopisom banke tužiocu od 24. decembra 2004, izvodom banke sa računa tužioca od 25. marta 2005, nalogom tužioca banci za plaćanje (datum nečitak), nalogom banke za knjiženje od 16. jula 2004, deviznim internim nalogom banke od 15. jula 2004, računom[] br. [] od 16. jula 2004, odlukom tužioca od 16. jula 2004. o troškovima avio prevoza, obračunom banke naknade po aneksu ugovora o garanciji br. [] od 22. novembra 2004, obračunom banke naknade po aneksu ugovora o garanciji br. [] od 22. novembra 2004, računom advokata [] br. [] od 10. jula 2005, bilansima uspeha tužioca za 2001, 2002. i 2003, te bilansima stanja tužioca za 2001, 2002. i 2003, kao i dopis tužioca tuženom (odštetni zahtev) br. [] od 14. januara 2005. na ruskom jeziku sa prevodom na srpski jezik, sa obračunom ugovorne kazne.

10. Tuženi nije osporio tužbeni zahtev odnosno nije odgovorio na tužbu, nije se upustio u raspravljajanje, a nije pristupio ni usmenoj raspravi.

VI Tok usmene rasprave

1. Na raspravi održanoj 24. oktobra 2006. punomoćnik tužioca je ostao pri navodima iz tužbe i dopune tužbe te pri tužbenim zahtevima. Podvukao je da iz podnetih dokaza nedvosmisleno proizilazi da tuženi nije ispunio svoju ugovornu obavezu isporuke trolejbusa, a da je tužilac sve svoje obaveze izvršio uredno. Istakao je da se svi tužbeni zahtevi koje je tužilac postavio zasnivaju na ugovoru među strankama, a posebno na dopuni ugovora br. 4, te da je u toj dopuni ugovora sam tuženi priznao da svoju obavezu nije ispunio kako je predviđeno ugovorom.

2. Tuženi nije učestvovao u usmenoj raspravi, iako je na nju uredno pozvan.

3. Arbitražno veće je na usmenoj raspravi izvelo dokaze čitanjem celokupne dokumentacije priložene uz tužbu i podneska tužioca primljenom u Arbitraži 23. juna 2006 (navedene napred u tač. V. 9).

4.

4.1. Arbitražno veće je na raspravi izvelo i dokaz veštačenjem sudskog veštaka ekonomsko-finansijske struke g. [] na okolnosti iznosa troškova koje je tužilac imao u izvršenju ugovora br. [] od 23. decembra 2003. sa dopunama, obračuna kamate na te troškove, načina obračuna izmakle koristi i načina obračuna ugovorne kazne koje je izvršio tužilac. Dokaz je izveden čitanjem izveštaja veštaka od 17. jula 2006. U reči na raspravi veštak je potvrdio svoje mišljenje i nalaz iznet u pisanom izveštaju.

4.2. Punomoćnik tužioca je izjavio da nema primedbi na izveštaj veštaka.

VII. Razlozi za odluku Arbitraže u pogledu zahteva iz tužbe

1.

1.1. Arbitražno veće je, ocenjujući dokaze, stalo na stanovište da se ova pravna stvar može raspraviti na osnovu podnetih pismenih dokaza i izvršenog veštačenja.

1.2. Arbitražno veće je, u raspravljanju spornih pitanja, uzelo u obzir da se postupak vodi bez učešća tuženog, koji se nije izjasnio o tužbenom zahtevu. U tom smislu, Arbitražno veće je ispitalo dokaze koje je ponudio tužilac sa stanovišta prigovora koje bi tuženi mogao imati, ali u granicama pravila o teretu dokazivanja. U tu svrhu, Arbitražno veće je odredilo da određene okolnosti veštači sudski veštak ekonomsko-finansijske struke. Arbitražno veće nije razmatralo odnosno nije uzelo u obzir eventualne zahteve koje bi, u skladu sa ugovorom ili pravilima merodavnog prava, bili u dispoziciji samog tuženog.

2.

2.1. Ocenjujući izvedene dokaze Arbitražno veće je ustanovilo da je izvesno da tuženi nije ispunio ugovornu obavezu isporuke trolejbusa odnosno da je odgovoran za zakašnjenje u isporuci trolejbusa po ugovoru. O ovome izričito, pored ostalih dokaza, govore i stavovi preambule dopune br. 4 koju je potpisao i sam tuženi.

2.2. Arbitražno veće je utvrdilo i da je tužilac raskinuo ugovor o isporuci trolejbusa usled zakašnjenja tuženog sa isporukom (dopis tužioca tuženom br. 81 od 11. jula 2005).

3.

3.1. Arbitražno veće je našlo da je osnovan zahtev tužioca da mu tuženi vrati iznos od EUR 118.438,48.

3.2. Naime, iz naloga za plaćanje tužioca Centrobanci od 11. marta 2004, izveštaja veštaka ekonomsko-finansijske struke koga je odredilo Arbitražno veće, odredbe člana 3 stav 1 alineja prva dopune ugovora br. 4 u kojoj strane konstatuju da je plaćanje avansa izvršeno 12. marta 2004. i iz drugih dokaza proizilazi da je navedeni iznos tužilac platio tuženom na ime avansa u skladu sa ugovorom o isporuci trolejbusa. Arbitražno veće je, takođe, našlo da je tačan i navod tužioca da tuženi primljeni avans nije vratio.

3.3. Pošto je ugovor o kupoprodaji trolejbusa prestao da postoji, a tužilac, kao kupac, je platio deo cene, a tuženi kao prodavac nije predao stvari kupcu, Arbitražno veće smatra da tužilac ima pravo da zahteva da mu plaćeni iznos bude vraćen, uz zateznu kamatu (član 214 Zakona o obligacionim odnosima). U ovakvom slučaju, po stanovištu Arbitražnog veća, imaju se primeniti pravila o sticanju bez osnova, a ne pravila o ugovornoj odgovornosti, jer je pravni osnov plaćanja (ugovor o kupovini i prodaji trolejbusa) otpao.

4.

4.1. Arbitražno veće je u odlučivanju o zahtevima za naknadu štete zbog povrede ugovora pošlo od pravila sadržanog u članu 74 Bečke konvencije te članu 266 stav 1 Zakona o obligacionim odnosima da je dužnik odgovoran za neispunjenje ugovorne obaveze dužan da naknadi običnu štetu (pretrpljeni gubitak) i izmaklu korist koju je poveriocu na taj način prouzrokovao.

4.2. Veće je našlo i da je tuženi u trenutku zaključenja ugovora mogao predvideti koliki gubitak i izgubljena dobit mogu biti odnosno kolika može biti naknada po ovom osnovu kao moguća posledica povrede ugovora, što je uslov iz Bečke konvencije i Zakona o obligacionim odnosima za odgovornost dužnika za naknadu štete.

5.

5.1. Tužilac je, kao poverilac iz ugovornog odnosa, po mišljenju Veća, dokazao običnu štetu odnosno gubitak koji je pretrpeo zbog povrede ugovora od strane tuženog. Tužilac je naveo i dokazao da se šteta koju je pretrpeo sastoji iz troškova koje je učinio pripremajući se odnosno ispunjavajući svoje obaveze po ugovoru. Svaku pojedinačnu stavku učinjenih troškova na ime otvaranja akreditiva, platnog prometa, i drugih troškova učinjenih direktno u ispunjenju obaveze u svojstvu kupca po ugovoru, tužilac je

dokumentovao odgovarajućim dokazima uz tužbu. Od valute plaćanja svakog dinarskog troška tužilac je obračunao zateznu kamatu do 28. septembra 2005, te iznos osnovnog duga i tako obračunate kamate na taj datum pretvorio u Evre po srednjem zvaničnom kursu Narodne banke Srbije. I nalazom veštaka ekonomsko-finansijske struke određenog od strane Arbitražnog potvrđeni su svi učinjeni troškovi po visini i valuti plaćanja, te obračun zakonske zatezne kamate i kurs pretvaranja dinarskog iznosa u iznos u Evrima. Arbitražno veće je prihvatilo iznos koji je, kao gubitak zbog povrede ugovora od strane tuženog, tužilac specificirao u tužbi na EUR 34.981,68.

5.2. Tuženi je prilikom zaključenja ugovora, po mišljenju Arbitražnog veća, izvesno znao da u pripremi i izvršenju svojih ugovornih obaveza tužilac, kao kupac, ima određene izdatke koji bi, u slučaju neispunjenja ugovora od strane prodavca, predstavljali gubitak za kupca.

6.

6.1. Arbitražno veće je našlo da je tužilac pretrpeo i štetu u vidu izmakle koristi odnosno da, kao poverilac iz ugovora o kupoprodaji trolejbusa, može tražiti i naknadu za izmaklu korist, jer su ispunjeni uslovi za to: šteta u vidu izmakle koristi je izvesna i postoje elementi na osnovu kojih se može odrediti njen iznos. Naime, Veće je stalo na stanovište da je sigurno da bi tužilac ostvario određeni dobitak da su trolejbusi isporučeni odnosno da je ugovor ispunjen; taj dobitak tužilac nije ostvario, jer je tuženi, kao dužnik obaveze iz ugovora, prekršio ugovor te je povreda ugovora sprečila tužioca da stekne određenu materijalnu korist.

6.2. Međutim, prihvatajući da bi tužilac mogao da ostvari određenu korist da je ugovor bio uredno ispunjen, Arbitražno veće nije prihvatilo i visinu štete od EUR 31.507,69 koju je zahtevao tužilac odnosno nije se složilo sa načinom obračuna izmakle koristi koji je predočio tužilac. Član 189 stav 3 Zakona o obligacionim odnosima određuje da se pri oceni visine izmakle koristi uzima u obzir dobitak koji se mogao očekivati prema redovnom toku stvari ili prema posebnim okolnostima, a čije je ostvarenje sprečeno štetnikovom radnjom ili propuštanjem. Elementi za određivanje izmakle koristi koje je uzeo u obzir tužilac (prosečno ostvarena dobit preduzeća tužioca u periodu od tri godine pre zaključenja ugovora) nemaju veze sa konkretnim poslom odnosno neispunjenjem ugovorne obaveze od strane tuženog. Po shvatanju Arbitražnog veća, poverilac može ostvariti neku korist, koja može dobiti vid izmakle koristi ako dužnik ne ispuni obavezu, jedino u pravnom odnosu sa trećim licem. U ovom konkretnom slučaju postoje elementi na osnovu kojih se tačno može izračunati visina izmakle koristi tužioca u odnosu sa trećim licem, odnosno sa [], kao krajnjim korisnikom trolejbusa. Ugovorom br.[] o kupoprodaji trolejbusa od 23. decembra 2003. između Grada [] i [], s jedne strane, i Preduzeća [] i Preduzeća [], s druge strane, koji je priložen kao dokaz uz tužbu, određeno je da je naknada za angažovanje tužioca u celoj poslovnoj operaciji provizija od 1,5% na fakturisanu vrednost trolejbusa (stav 4.2 navedenog ugovora). Kako je konačna vrednost posla po dopuni br. 4 EUR 1.471.006,08 (član 4 stav 3 ove dopune), Arbitražno veće je našlo da, s obzirom na ovakvu izričitu odredbu navedenog ugovora sadržanog u spisima, ima osnova za određivanje naknade za izmaklu korist u skladu sa zakonom, te je uzelo da

se kao izmakla korist može smatrati iznos od EUR 22.065,00 (što predstavlja 1,5% na tu konačno ugovorenu vrednost posla).

6.3. Iz ovakvog stanja stvari proizilazi i da je tuženi znao za ugovorenu proviziju, jer je on potpisnik i ugovora kojim je ta provizija predviđena, što znači da je još u vreme zaključenja ugovora tuženi mogao predvideti takvu štetu kao moguću posledicu povrede ugovora.

7. Međutim, bez obzira što tužilac, po mišljenju Arbitražnog veća ima pravo na naknadu za običnu štetu i za izmaklu korist usled povrede ugovora od strane tuženog, te što je dokazao iznos obične štete i što se na osnovu spisa može utvrditi i iznos izmakle koristi, Arbitražno veće nije dosudilo tužiocu naknadu po ova dva osnova, imajući u vidu da je tužilac postavio i zahtev za plaćanjem ugovorne kazne.

8.

8.1. Arbitražno veće je, naime, prihvatilo osnovanost tužbenog zahteva tužioca za plaćanje ugovorne kazne.

8.2. U članu 8 stav 1 ugovora br. [] od 23. decembra 2003. strane predvidele ugovornu kaznu za neuredno izvršenje ugovora (za zakašnjenje u isporuci trolejbusa), u procentu od 0,05% na vrednost trolejbusa i rezervnih delova u zakašnjenju, za svaki dan zakašnjenja u prvom mesecu zakašnjenja, a 0,25% dnevno za drugi mesec zakašnjenja, s tim da ukupan iznos ugovorne kazne ne može da pređe 9% od ukupne ugovorene cene. Članom 4 stav 1 dopune br. 4 potvrđeno je pravo tužioca kao kupca na naplatu ugovorne kazne prema navedenoj odredbi člana 8 ugovora. U članu 5 stav 6 dopune br. 4 predviđeno je da kupac ima pravo na naplatu štete za iznos koji prelazi iznos ugovorne kazne.

8.3. Arbitražno veće je, u odlučivanju o zahtevu za plaćanjem ugovorne kazne, pošlo od toga da je svrha ugovorne kazne da unapred odredi koliki je iznos štete za povredu ugovora; poverilac se oslobađa tereta dokazivanja postojanja štete odnosno njene visine i dovoljno je da dužnik nije o dospelosti izvršio svoju obavezu - na dužniku je teret dokazivanja da nije odgovoran za zakašnjenje (u tom smislu treba tumačiti odredbu član 275 stav 1 Zakona o obligacionim odnosima prema kojoj poverilac ima pravo da zahteva ugovornu kaznu i kad nije pretrpeo štetu).

8.4. Arbitražno veće smatra da je ugovorna odredba koja ne predviđa istu visinu kazne za sve vreme zakašnjenja dozvoljena. Isto tako, Veće je mišljenja da se ne menja priroda klauzule o ugovornoj kazni ni time što je ona u ugovoru nazvana »penalom«, odnosno što ugovor govori o pravu kupca na smanjenje cene usled zakašnjenja u isporuci. Kako ugovorna kazna odražava pretpostavku ugovornih strana o tome kolika će šteta nastati ako ugovor bude prekršen, u ovom konkretnom slučaju, bez obzira na upotrebljene izraze, sadržina ove pretpostavke je jasno u ugovoru izražena.

8.5. Arbitražno veće je konstatovalo da je tužilac raskinuo ugovor, te da je dopisom tuženom (odštetni zahtev) br. [] od 14. januara 2005. tražio plaćanje ugovorne kazne. Po

mišljenju Veća, pravo na ugovornu kaznu za zakašnjenje sa ispunjenjem obaveze poverilac ne gubi time što je raskinuo ugovor zbog zakašnjenja. Ovo pravo na raskid je, najpre, bilo predviđeno samim ugovorom u odredbama u kojima se predviđa plaćanje ugovorne kazne za zakašnjenje u isporuci (član 8 stav 2 ugovora i član 5 stav 2 dopune br. 4). Dakle, ugovorom je predviđen, pored ugovorne kazne za zakašnjenje u isporuci, i raskid ugovora kao posledica zakašnjenja dužnika sa ispunjenjem obaveze. Kod takvog stanja stvari, bilo bi nelogično da klauzula o ugovornoj kazni (predviđena za slučaj zakašnjenja) ne važi odnosno da se ne primenjuje i za slučaj kada je, zbog zakašnjenja u ispunjenju, poverilac raskinuo ugovor, pa obaveza uopšte nije ispunjena.

8.6. No, poverilac ne može zahtevati kumulativno i ugovornu kaznu i štetu, kao što je to svojom tužbom i dopunom tužbe učinio tužilac. Prema važećem pravu u Srbiji, ako je šteta koju je poverilac pretrpeo veća od iznosa ugovorne kazne, on ima pravo da zahteva razliku do potpune naknade štete (član 275 stav 2 Zakona o obligacionim odnosima). Iz ovoga proizilazi i zakonsko pravilo da poverilac ne može zahtevati i ugovornu kaznu i naknadu štete, ugovorna kazna se plaća umesto naknade štete i zato se ne mogu kumulirati zahtevi za plaćanje ugovorne kazne i naknade štete. U konkretnom slučaju i sam ugovor sadrži odnosno ponavlja zakonsko rešenje da, u slučaju da iznos štete prelazi ugovornu kaznu, kupac ima pravo na razliku do potpune naknade štete odnosno da zahteva iznos štete koji prelazi iznos ugovorne kazne (član 5 stav 6 dopune br. 4). Prema tome, samim ugovorom je isključena mogućnost kumulativne naplate i ugovorne kazne i štete, čak i da je takvo rešenje moguće po zakonu.

8.7. Međutim, po shvatanju Arbitražnog veća, ako je poveriocu zabranjeno da kumulira (zahtev za ugovornom kaznom i zahtev za naknadom štete), nije mu zabranjeno da bira koje će od ova dva prava koristiti. Kako je zahtevani iznos ugovorne kazne veći od iznosa obične štete koju je tužilac dokazao odnosno iznosa izmakle koristi koju je Veće utvrdilo, Veće je uzelo da se tužilac, imajući pravo da bira da li će se koristiti pravom na naknadu štete ili na ugovornu kaznu, opredelio za veći od ta dva iznosa, tj. za ugovornu kaznu. Otuda je Arbitražno veće odbilo zahteve tužioca za naknadu obične štete i izmakle koristi u iznosu od ukupno EUR 66.489,37 (EUR 34.981,68 na ime obične štete i EUR 31.507,69 na ime izmakle koristi), a dosudilo tužiocu iznos ugovorne kazne. Pri tom je Veće uzelo u obzir obračun ugovorne kazne koji je izvršio veštak ekonomsko-finansijske struke koga je Veće odredilo (EUR 132.390,54), te je delimično odbilo zahtev tužioca na ime ugovorne kazne za EUR 851,05. Naime, veštak ekonomsko-finansijske struke je korigovao obračun ugovorne kazne koji je izvršio tužilac tako što je iznos umanjio za EUR 851,05, a u reči na raspravi punomoćnik tužioca je izjavio da nema primedbi na izveštaj veštaka.

8.8 Arbitražno veće, s obzirom na specifičnost raspravljanja u odustvu tuženog, nije razmatralo eventualno smanjenje ugovorom predviđene ugovorne kazne, jer bi za takav postupak bio potreban izričit zahtev tuženog.

8.9. Praktična posledica pravila da je naknada za štetu zbog povrede ugovora uvek novčana obaveza (a ugovorna kazna je svojevrsna naknada štete) ogleda se u kamati. Od onog trenutka od kojeg poverilac ima pravo na naknadu štete zbog povrede ugovora, teče

kamata na iznos ugovorne kazne. Iz tih razloga Arbitražno veće na iznos ugovorne kazne dosudilo kamatu od 14. januara 2005, a prema zahtevu tužioca. Arbitražno veće je, naime, utvrdilo da je to datum kada je tužilac tražio od tuženog plaćanje ugovorne kazne (dopis tužioca tuženom br. [] od 14. januara 2005). Po odredbama dopune br. 4 (član 4 stav 1) predviđeno je da se, u slučaju zakašnjenja sa isporukom u naknadnim rokovima, smatra da isporuka nije izvršena u originalnim rokovima po ugovoru, te je izvesno da je u momentu zahteva za plaćanjem ugovorne kazne tuženi već bio u docnji i da je zakašnjenje u isporuci toliko da je celokupni iznos predviđene ugovorne kazne (9% na cenu) u tom momentu već bio dostignut.

9.

9.1. U pogledu kamate tužilac je tužbenim zahtevom tražio kamatu po stopi koju Evropska centralna banka "propisuje za Evro". U reči na usmenoj raspravi punomoćnik tužioca je precizirao tužbeni zahtev u pogledu kamate tako što je tražio da se na osnovu merila postavljenih u tužbenom zahtevu (kamata koju određuje Evropska centralna banka) izračuna stopa u apsolutnom iznosu na dan održavanja rasprave.

9.2. Srpsko pravo ne određuje visinu zatezne kamatne stope za plaćanja u stranoj valuti. U sudskoj praksi, kao i u praksi Spoljnotrgovinske arbitraže, u ovakvoj situaciji je razvijeno pravilo da se na iznose u stranoj valuti određuje tzv. domicilna kamata. Arbitražno veće je mišljenja da je tužilac, opredeljujući svoj tužbeni zahtev u pogledu kamate, očigledno imao u vidu domicilnu kamatu za utužene iznose koje je izrazio u Evrima.

9.3. Arbitražno veće je stalo na stanovište da se kao domicilna kamata za Evro ima uzeti kamata po stopi koju Evropska centralna banka plaća svojim komitentima za oročene depozite. Evropska centralna banka objavljuje ove kamatne stope u svom Statističkom biltenu, te na informacionom sistemu *Reuters*-a. Kao domicilna kamatna stopa za Evro može se uzeti i tzv. *EURIBOR* kamatna stopa, koja predstavlja međubankarsku kamatnu stopu za depozite u Evrima, koje objavljuje udruženje banaka Evropske unije (*Banking Federation of the EU*) na informacionom sistemu *Reuters*-a i predstavlja prosek dnevnih kotacija kamatnih stopa između referentnih banaka za određeni kamatni period. Uvidom u podatke o ove dve kamatne stope, Arbitražno veće je utvrdilo da su one identične.

9.4. Arbitražno veće je pošlo od ustaljene prakse Spoljnotrgovinske arbitraže da kamatu dosuđuje precizno određujući visinu kamatne stope za iznose u stranoj valuti (da bi se izbegle teškoće u izvršenju odluka koje se pozivaju na »domicilnu« kamatu, što može stvoriti ozbiljne probleme naročito u pogledu kamate na iznose dosuđene u Evrima). Uvidom u podatke o kamati koju objavljuje Evropska centralna banka i Udruženje banaka Evropske unije, Arbitražno veće je utvrdilo da je prosečna kamatna stopa u prva tri tromesečja 2006. za Evro bila 3,3% godišnje, te je na iznos duga dosudila tu kamatnu stopu.

9.5. U pogledu arbitražnih troškova, Arbitražno veće se vodilo pravilom o uspehu u sporu i dosudilo tužiocu iznose plaćene Arbitraži na ime registracionih troškova (dinara 14.733,00) i arbitražnih troškova (dinara 620.490,00). Arbitražno veće je prihvatilo i

iznos od dinara 102.150,00 na ime troškova zastupanja, jer je utvrdilo da je naknada za zastupanje specificirana po Advokatskoj tarifi, a tužioca je u postupku zastupao advokat. Dakle, ukupni troškovi dosuđeni tužiocu iznose 737,373,00 dinara (CSD), što, preračunato u Evre iznosi EUR 9.182,73.

9.6. U pretvaranju dinarskog iznosa troškova u Evre korišćen je zvanični srednji kurs Narodne banke Srbije na dan donošenja odluke (1 EUR = 80,30 dinara).

VIII. Konačnost odluke

1. Članom 10 stav 10.4. Ugovora br. [] o kupovini i prodaji trolejbusa od 23. decembra 2003, zaključenog između tužioca i tuženog, stranke su predvidele da je odluka arbitraže konačna. Po članu 54 stav 1 Pravilnika Spoljnotrgovinske arbitraže arbitražna odluka je konačna i protiv nje nema mesta žalbi, te ona ima snagu pravnosnažne presude redovnog suda. Članom 64 stav 1 Zakona o arbitraži Srbije određeno je da domaća arbitražna odluka u smislu tog Zakona ima snagu pravnosnažne presude.

2. S obzirom na navedene zakonske odredbe i odredbe Arbitražnog pravilnika, te na to da stranke nisu predvidele dvostепенost odnosno mogućnost pobijanja arbitražne odluke, ova je odluka konačna i ima snagu pravnosnažne presude redovnog suda.

U Beogradu, 30. oktobra 2006.

Zapisničar

članovi Arbitražnog veća

Predsednik
Arbitražnog veća